

שנתון המשפט העברי

של המכון לחקר המשפט העברי
האוניברסיטה העברית בירושלים

כרך לא

בעריכת
בנימין פורת

ירושלים, תשפ"א-תשפ"ב

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למשפטים
המכון לחקר המשפט העברי
פרסום מס' 44

המערכת
חנינה בן-מנחם, גדעון ליבזון, ברכיהו ליפשיץ,
בנימין פורת, דוד פלאטו, אליאב שוחטמן

מזכיר המערכת
חגי שלזינגר

עוזרי מערכת
ניצן אלגואי, אוריאל חרל"פ,
מרדכי מהלו, מיכאל קוסאשווילי

ISBN 978-965-7179-41-3

©

כל הזכויות שמורות
נדפס בישראל תשפ"ב-2022

עריכה לשונית: שרה המר
עימוד: אירית נחום 02-6763068
דפוס והפקה: דפוסית, דפוס והוצאה לאור בע"מ 02-6535107

תוכן העניינים

	יצחק ברנר
1	ספק ממון להקל – כלל במבחן הביקורת
	אליעזר הללה
45	ריבוי חייבים וחלוקת האחריות ביניהם לאור המשפט העברי
	שי עקביא וזנר
103	תיאולוגיה והלכה: על השגחה אלוהית, אחריות אנושית ותפקידו של החוק
	עומר מיכאליס
141	'אם הן חובה עלינו כמצוה': רשות וחובה ב'חובות הלבבות'
	עמיחי רדזינר
179	שוכו של רבנו תם: הטלת הרחקות דתיות, חברתיות וכלכליות על סרבני גט בבתי הדין הרבניים
	רם ריבלין
261	רב, דיין, כהן: טיפולוגיה של שיפוט רבני ובעיית העגינות

ביקורת ספרים

צבי נוביק

315	David C Flatto, <i>The Crown and the Courts: Separation of Powers in the Early Jewish Imagination</i> , Harvard University Press, 2020
-----	--

כתבי יד של המאמרים יש לשלוח מודפסים במעבד תמלילים לכתובת:
מערכת שנתון המשפט העברי, המכון למחקר המשפט העברי,
הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית, הר-הצופים, ירושלים 91905,
jewishlaw@savion.huji.ac.il

שמות המשתתפים בכרך זה

יצחק ברנד, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
אליעזר הללה, היחידה למשפט עברי, משרד המשפטים
שי עקביא וזנר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב
עומר מיכאליס, החוג לפילוסופיה יהודית ותלמוד, אוניברסיטת תל-אביב
עמיחי רדזינר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
רם ריבלין, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
צבי נוביק, החוג לתיאולוגיה, אוניברסיטת נוטרדאם, אינדיאנה

הקדמה

אנו שמחים להביא בפני קהל החוקרים והחוקרות את כרך לא של שנתון המשפט העברי. הכרך החדש פותח את העשירייה הרביעית של כרכי השנתון.

בכרך זה כונסו שישה מאמרים. כדרכו של השנתון, מאמריו נעים על פני מנעד רחב של תקופות, נושאים ונקודות מבט. יש הדנים בטיבן של קטגוריות הלכתיות מפורסמות, ויש המתחקים אחר עלייתן המחודשת של הלכות שכמעט ונשכחו. יש המלבנים שאלות מתחום התיאולוגיה של המשפט, ויש היורדים לחקר הגותן ההלכתית של יצירות קלאסיות במחשבת ישראל. דגש מיוחד ניתן בחלק מן המאמרים על בתי הדין הרבניים במדינת ישראל, ועל טיפולוגיה של שיפוט רבני. ראוי לציון מיוחד מאמרו של הרב אליעזר הללה ז"ל בנושא "ריבוי חייבים במשפט העברי". מאמר זה עובד מתוך עבודת המוסמך שכתב הרב הללה ז"ל במכון לחקר המשפט העברי, ולא זכה להוציאו לאור בעצמו.

את הכרך חותמת ביקורת ספרים בתחום המשפט העברי.

יעמדו על הטובה מר חגי שלזינגר, המשמש מזכיר מערכת השנתון, ועימו ניצן אלגואי, אוריאל חרל"פ, מרדכי מהלו ומיכאל קוסאשווילי, מתלמידי הפקולטה, אשר סייעו בהכנת כרך זה כעוזרי מערכת.

